

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Saamen kielten oppimistulokset 7. – 9. vuosiluokilla 2015

Saamen kielten oppimistulosten arviointi toteutettiin ensimmäistä kertaa. Arviointiin pyrittiin saamaan kaikki saamea äidinkielenä ja A-kielenä opiskelevat 7. – 9. vuosiluokan oppilaat, joiden opetuksessa noudatettiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

- **Arviointiin osallistui 77 oppilasta kahdeksasta koulusta**

Saame äidinkielenä: inarinsaame 4

pohjoissaame 33

Saame A-kielenä: inarinsaame 7

koltansaame 4

pohjoissaame 29

- **Arvioinnin osa-alueet saame äidinkielenä -oppimäärässä olivat kiellentuntemus, luetun ymmärtäminen, kirjoittaminen ja puhuminen sekä A-kielessä kiellentuntemus, luetun ymmärtäminen, kuullun ymmärtäminen, kirjoittaminen ja puhuminen**
- **Oppilaiden tehtäväkokonaisuuden lisäksi arviointitietoa kerättiin oppilaille, opettajille ja rehtoreille tehdyillä taustakyselyillä. Lisäksi rehtoreilta ja opettajilta kerättiin syventävää tietoa haastatteluilla.**
- **Arviointiraportissa käsitellään myös saamen kielen opetusta ja asemaa perusopetuksessa**

Opettajakysely

Opettajakyselyyn vastasi 16 opettajaa.

- Kielenopettajan kelpoisuus oli 56 prosentilla opettajista. Opettajista 75 prosenttia opetti myös muita kuin kieliaineita.
- Täydennyskoulutusta viimeisen kolmen vuoden aikana ollut vähän. Opettajista 75 prosenttia toivoi pääsevänsä täydennyskoulutukseen lähitulevaisuudessa.

Saamen kielen hyvien oppimistulosten saavuttamista vaikeuttavat asiat

- Käytössä olevan oppimateriaalin niukkuus
- Oppimateriaalin laatu
- Liian vähäinen tuntimäärä

Opetuskäytännöt

- **Käytetyimpiä opetusmenetelmiä olivat kirjalliset harjoitukset sekä sanaston ja kieliopin harjoittelemine.**
- **Kaikki opettajat käyttivät saamen kieltä puhuessaan luokalle sekä kannustivat oppilaita käyttämään saamen kieltä koulun ulkopuolella.**
- **Vähiten käytettyjä opetusmuotoja olivat puheharjoitusten tallentaminen (88 % ei koskaan/vain harvoin) tai suullisten harjoitusten antaminen kotitehtäväksi. Myöskään suullisia esityksiä ei pidetty kuin keskimäärin joskus.**

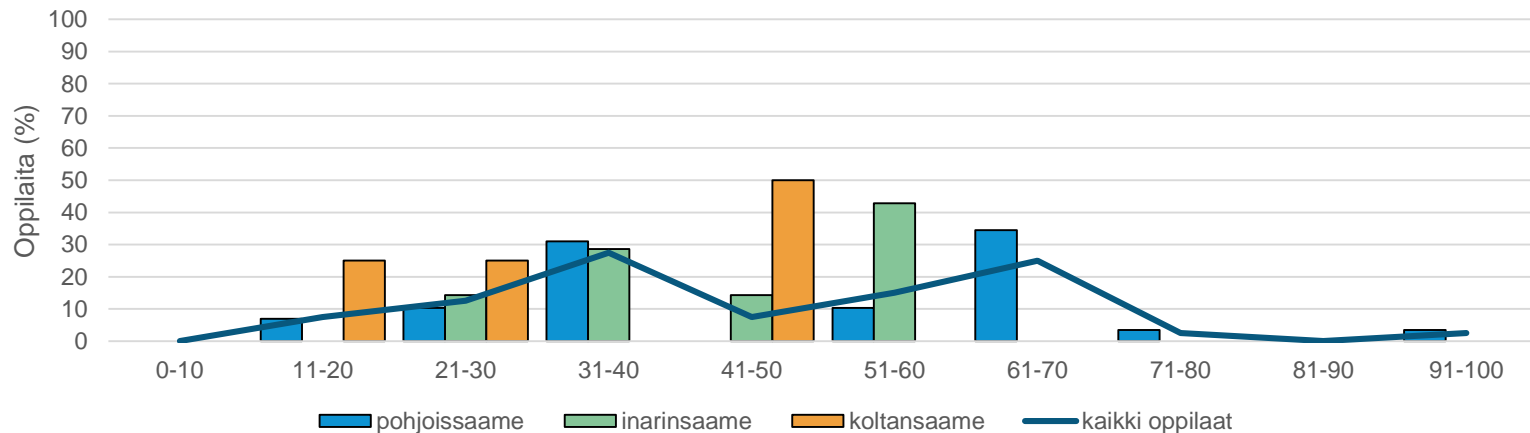
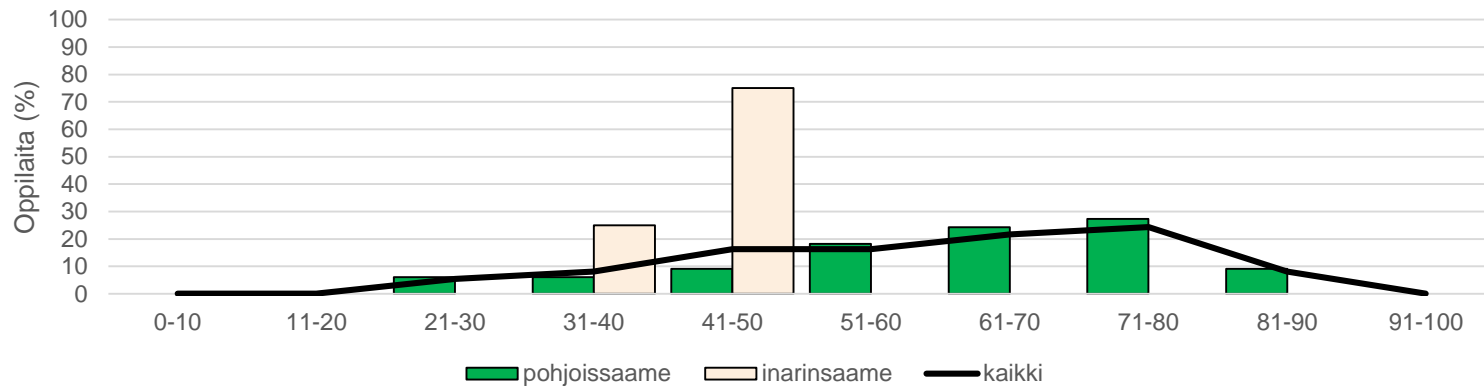
Oppilaiden taustakysely

Saame äidinkielen arvioinnissa mukana 22 poikaa ja 15 tyttöä.
A-kielessä 18 poikaa ja 22 tyttöä.

- **Oppilaat melko tasaisesti kaikilta yläkoulun luokka-asteilta.**
- **Vain neljän oppilaan kotikielenä oli pelkästään saame ja loppuilla saamen lisäksi suomi tai pelkästään suomi.**
- **Saamea äidinkielenään opiskelevat kirjoittivat vapaa-ajallaan saameksi hyvin vähän eivätkä lukeneet saamenkielisiä kirjoja. A-kieltä opiskelevat harrastivat saamea vapaa-ajalla kuuntelemalla satunnaisesti saamenkielistä musiikkia.**

Tulokset

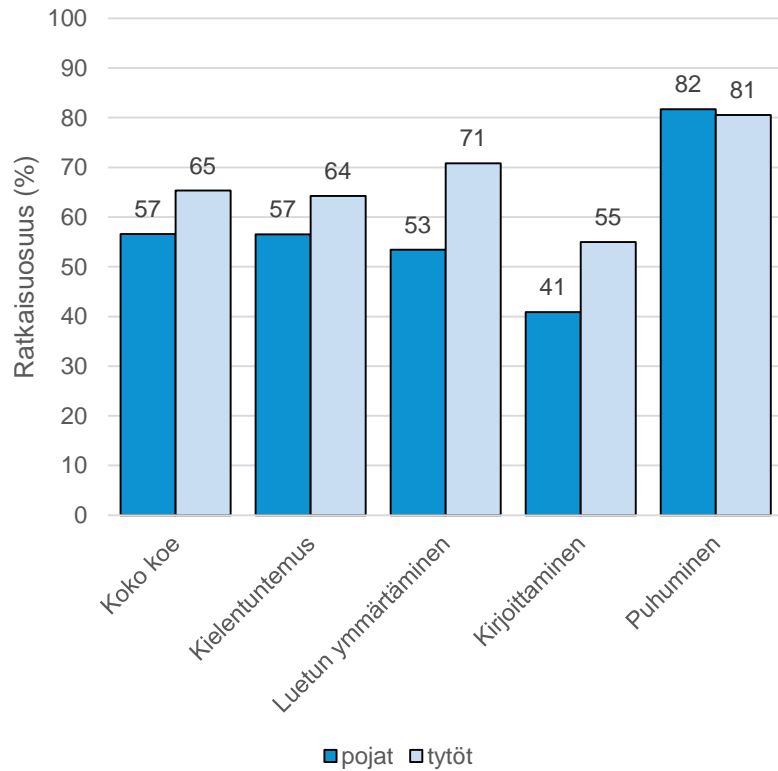
Saamea äidinkielenä opiskelevat saavuttivat keskimäärin 60 % ja A-kielenä opiskelevat 46 % kokeen enimmäispistemäärästä.

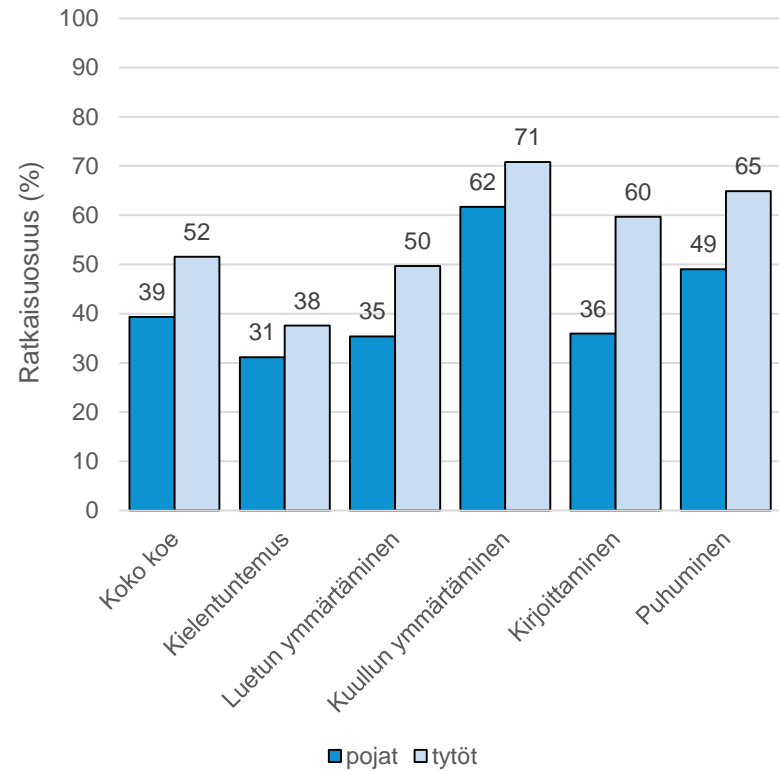
- Molemmissa oppimäärissä osattiin parhaiten pohjoissaamea.
- Osaamisen tasossa oppilaiden välillä oli suuria vaihteluja.
- **Äidinkielessä** puhumisen tehtävät osattiin parhaiten, sillä niiden keskimääräinen ratkaisuosuus oli yli 80 prosenttia molemmissa saamen kielissä.
- Inarinsaamen oppilaille vaikeinta oli luetun ymmärtäminen (ratkaisuosuus 22 %) ja pohjoissaamen oppilaille kirjoittaminen (ratkaisuosuus 47 %).
- Saamea **A-kielenä** opiskelevat pärjäsivät parhaiten kuullun ymmärtämisessä (ratkaisuosuus 58–68 %) ja heikoimmin kielentuntemuksessa (koltansaame 20 %, inarinsaame 32 %, ja pohjoissaame 38 %).

Poikien ja tyttöjen osaaminen

Äidinkieli

A-kieli

Havainnot ja arvioinnista

- **Kaikissa saamen kielissä oli pulaa oppimateriaaleista, erityisesti inarinsaamessa ja koltansaamessa.**
- **Uuden opetussuunnitelman mukaista materiaalia ei ollut lainkaan.**
- **Opettajat toivoivat vertaistukea sekä yhteistyötä yli kuntarajojen ja valtakunnan rajojen.**
- **Saamen käyttö koulun ulkopuolella oli vähäistä; äidinkielen opetuksessa olevista oppilaista yli kolmannes puhui kotona ainoastaan suomea, eivätkä oppilaat lukeneet tai kirjoittaneet äidinkielellään.**

Kehittämissuhteet

- **Saamen kielet, erityisesti koltansaame ja inarinsaame, ovat tällä hetkellä uhanalaisessa asemassa. Niiden elvyttämiseksi tarvitaan lisätoimia.**
 - **Oppimateriaalia tarvitaan kaikille kielille ja oppimäärille. Oppimateriaalin tulee olla opetussuunnitelman mukaista ja luokka-asteelta toiselle etenevää.**
 - **Oppimateriaalien niukkuuden takia tarvitaan kansallinen oppimateriaalipankki tukemaan opettajien työtä.**
 - **Saame äidinkielenä ja saame A-kielenä sekä niiden tavoitteet tulee nähdä saamelaisen kulttuurin ja ympäristön huomioivina oppiaineina.**
-

- **Saamen kieltä opettavilla opettajilla tulee olla aineenopettajan kelpoisuus.**
 - **Saamen kielen opetukseen liittyvää täydennyskoulutusta tulee tarjota opettajille säännöllisesti ja vuosittain.**
 - **Oppilailla pitäisi olla mahdollisuus käyttää kieltä nykyistä enemmän myös koulun ulkopuolella.**
 - **Maan rajat ylittävää yhteistyötä tulisi tehdä enemmän, esimerkiksi järjestämällä leirikouluja ja käyttämällä verkkoyhteyttä.**
 - **Saamen kielten oppimistuloksia tulee arvioida systemaattisesti säännöllisin väliajoin.**
-

Arviointiraportti

Mari Huhtanen ja Mika Puukko (toim.). 2016. Saamen kielten opetus ja osaaminen – saamen kielten oppimistulokset perusopetuksen 7.–9. vuosiluokilla 2015. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi).